

REPUBLIKA E KOSOVËS - REPUBLIKA KOSOVO - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
USTAVNI SUD
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, dana 12. juna 2023. godine
Br. ref.: RK 2207/23

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI61/23

Podnosilac

Hedie Bylykbashi

Ocena ustavnosti
presude [ARJ. UZVP. br. 137/2021] Vrhovnog suda Republike Kosovo od
20. decembra 2021. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Gresa Caka-Nimani, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sudija
Nexhmi Rexhepi, sudija i
Enver Peci, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podnela Hedie Bylykbashi iz opštine Priština, koju pred Sudom zastupa Zef Berisha (u daljem tekstu: podnositeljka zahteva).

Osporena odluka

2. Podnositeljka zahteva osporava presudu [ARJ. UZVP. br. 137/2021] Vrhovnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Vrhovni sud) od 20. decembra 2021. godine.
3. Podnositeljka zahteva je osporenu presudu primila 14. marta 2022. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene presude, kojom su podnositeljki zahteva navodno povređena njena osnovna prava i slobode, zagarantovane članovima: 3. [Jednakost pred zakonom], 7. [Vrednosti], 21. [Opšta načela], 23. [Ljudsko dostojanstvo], 24. [Jednakost pred zakonom] i 49. [Pravo na rad i obavljanje profesije] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na stavovima 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, članovima 22. (Procesuiranje podnesaka) i 47. (Individualni zahtevi) Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 32. (Podnošenje podnesaka i odgovora) Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 10. marta 2023. godine, podnositeljka je dostavila svoj zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
7. Dana 31. marta 2023. godine, predsednica Suda je odlukom GJR.KI61/23 imenovala sudiju Bajram Ljatifi, za sudiju izvestioca i odlukom KSH.KI61/23 imenovala članove Veća za razmatranje, u sastavu sudija: Selvete Gërxhaliu Krasniqi (predsedavajući), Nexhmi Rexhepi i Enver Peci (članovi).
8. Dana 31. marta 2023. godine, Sud je obavestio podnositeljku o registraciji zahteva i tražio od nje dodatne dokumente, odnosno posebno punomoćje za zastupnika podnositeljke zahteva za Sud.
9. Dana 24. aprila 2023. godine, zastupnik podnositeljke zahteva je dostavio Sudu generalno punomoćje od 18. marta 2010. godine, kojim ga je podnositeljka zahteva ovlastila za zastupanje pred svim državnim organima. Zastupnik podnositeljke zahteva je obavestio Sud da se podnositeljka zahteva nalazi na lečenju u inostranstvu i da je iz tog razloga bilo nemoguće pribaviti posebno punomoćje za Sud.
10. Dana 25. maja 2023. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

11. Dana 5. februara 2003. godine, podnositeljka zahteva je suspendovana sa dužnosti u registraciji vozila od strane Administracije Ujedinjenih nacija na Kosovu [u daljem tekstu: UNMIK].
12. Dana 6. aprila 2004. godine, podnositeljka zahteva je uložila žalbu Nezavisnom nadzornom odboru Kosova [u daljem tekstu: NNOK] protiv odluke o suspenziji sa posla.

13. Dana 1. jula 2010. godine, NNOK je odlukom [br. 02 (28) 04], okončao upravni postupak povodom žalbe zbog odustajanja i nemogućnosti ostvarivanja predmeta žalbe. NNOK je obrazložio sledeće:

“Komisija NNOK-a je nakon razmatranja spisa predmeta utvrdila da žalilja nije pokazala interesovanje za podnetu žalbu duže od 3 (tri) meseca. Iz tog razloga je, na osnovu člana 78. Zakona br. 02/L-28 o upravnom postupku, u kome se kaže da se: postupak smatra zapuštenim ukoliko je zainteresovana stranka, svojom krivicom, bila neaktivna više od 3 meseca, osim slučajeva kada postoji javni interes za donošenje konačne odluke, i shodno članu 79. stav 1. u kome se kaže da se: upravni postupak završava kad upravni organ koji je nadležan za donošenje konačne odluke zaključi da je predmet zbog kojeg je pokrenut postupak ili svrha odluke postala nemoguća, odlučila da okonča upravni postupak povodom žalbe”.

14. Dana 27. januara 2016. godine, podnositeljka zahteva je podnela tužbu Osnovnom sudu u Prištini [u daljem tekstu: Osnovni sud] protiv odluke NNOK-a.

15. Dana 10. juna 2019. godine, Osnovni sud je presudom [A. br. 129/16] odbio tužbeni zahtev podnositeljke zahteva, sa sledećim obrazloženjem:

“Ovaj sud je, nakon što je izveo gore navedene dokaze i ocenio ih svaki pojedinačno, našao da je tuženi, nakon što je izveo dokaze i ocenio žalbene navode, dao osnovano obrazloženje kada je ocenio da je nemoguće odlučiti u postupku iz razloga žalilja nije pokazala interesovanje za podnetu žalbu više od 3 meseca, ista od trenutka kada je podnela žalbu br. 02(28)2004 od 6.10.2004. godine i izvršila dopunu žalbe dana 25.10.2004. godine, nije pokazala interesovanje za rešavanje žalbe do 09.07.2009. godine, odnosno više od 4 godina, na osnovu člana 78. i člana 79. Zakona br. 02/L-28”.

16. Dana 21. avgusta 2019. godine, podnositeljka zahteva je uložila žalbu protiv presude Osnovnog suda.

17. Dana 19. oktobra 2021. godine, Apelacioni sud je presudom [AA. br. 699/2019] odbio žalbu podnositeljke zahteva i potvrdio presudu Osnovnog suda. Apelacioni sud je obrazložio sledeće:

“Veće Apelacionog suda je razmotrilo i ocenilo navode tužilje u žalbi i utvrđuje da su isti neutemeljeni na dokazima, da su bez uticaja da se činjenično stanje promeni i da se predmet reši na drugačiji način, od onog koji su utvrdili prvostepeni sudovi u sudskom postupku i konačni upravni organ NNOCSSK jer se iz gore navedenog, kao i iz prvostepene presude utvrđuje da je u ovoj upravno-pravnoj stvari tužilje pravilno ocenjena zakonitost konačnog upravnog akta u upravnom postupku i da zakon nije povređen na njenu štetu”.

18. Nepoznatog datuma, podnositeljka zahteva je podnela Vrhovnom sudu zahtev za vanredno preispitivanje sudske odluke, kojim je osporila zakonitost presude Apelacionog suda.

19. Dana 20. decembra 2021. godine, Vrhovni sud je presudom [ARJ. UZVP. br. 137/2021] odbio zahtev podnositeljke zahteva i potvrdio presudu Apelacionog suda. Vrhovni sud je obrazložio sledeće:

“Ovaj sud smatra pravilnom odluku nižestepenih sudova i takođe ocenjuje da je pravilan i zakonit akt upravnog organa koji je zasnovan na članovima 78.1 i 79.1 ZUP-a br. 02/L-28, kojima je utvrđeno da se postupak smatra zapuštenim ukoliko je zainteresovana stranka, svojom krivicom, bila neaktivna više od 3 meseca, osim slučaja kada postoji javni interes za donošenje konačne odluke i da se upravni

postupak završava kada upravni organ koji je nadležan za donošenje konačne odluke zaključi da je predmet zbog kojeg je pokrenut postupak ili svrha odluke postala nemoguća”.

Navodi podnosioca zahteva

20. Podnositeljka zahteva tvrdi da je presuda [ARJ. UZVP. br. 137/21] Vrhovnog suda od 10. marta 2022. godine doneta uz povredu njenih ustavnih prava i sloboda zagarantovanih članovima: 3. [Jednakost pred zakonom], 7. [Vrednosti], 21. [Opšta načela], 23. [Ljudsko dostojanstvo], 24. [Jednakost pred zakonom] i 49. [Pravo na rad i obavljanje profesije] Ustava.
21. Podnositeljka zahteva pre svega traži vraćanje u pređašnje stanje roka za podnošenje zahteva Sudu, kako je utvrđeno članom 50. (Povraćaj u pređašnje stanje) Zakona.
22. Podnositeljka zahteva tvrdi da je podnela zahtev Sudu u roku od 1 (jedne) godine, u skladu sa članom 50. Zakona, opravdavajući kašnjenje zdravstvenim razlozima zbog bolesti COVID-19.

Relevantne odredbe Zakona i Poslovnika

Zakon

Član 49.
(Rokovi)

“Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku. U svim ostalim slučajevima, rok počinje na dan javnog objavljivanja odluke ili akta. Ukoliko se zahtev tiče nekog zakona, onda rok počinje da teče od dana stupanja na snagu istog”.

Član 50

Povraćaj u pređašnje stanje

Ukoliko podnosilac nije bio u mogućnosti da podnese podnesak u predviđenom roku bez svoje krivice, Ustavni sud je dužan da, na osnovu podneska podnosioca, isti vrati u pređašnje stanje. Podnosilac je dužan da podnese podnesak o povraćaju u pređašnje stanje u roku od petnaest (15) dana, od dana kada je prestao razlog propuštanja i ujedno je dužan da obrazloži svoj zahtev. Povraćaj u pređašnje stanje nije dozvoljen ukoliko je prošla godina ili više od dana proteka roka određenog ovim zakonom.

Poslovník

Pravilo 39.
(Kriterijum o prihvatljivosti)

“(1) Sud može smatrati zahtev prihvatljivim:

[...]

c) ako je zahtev podnet u roku od četiri meseca od dana kada je odluka o poslednjem delotvornom pravnom sredstvu dostavljena podnosiocu zahteva, i [...].”

Ocena prihvatljivosti zahteva

23. Sud prvo razmatra da li su ispunjeni uslovi prihvatljivosti koji su utvrđeni Ustavom i dalje precizirani Zakonom i Poslovníkom. U tom smislu, prema stavu 1. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, Sud odlučuje samo o slučajevima koje su ovlašćene strane podnele Sudu na zakonit način. Takođe, prema stavu 7. istog člana Ustava, pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova individualna prava i slobode koje im garantuje Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva pravna sredstva utvrđena zakonom.
24. Sud se dalje poziva na uslove prihvatljivosti koji su dalje precizirani u Zakonu. S tim u vezi, prema stavu 1. člana 47. (Individualni zahtevi), svaka osoba ima pravo da zatraži od Suda pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagarantovana individualna prava i slobode krši neki javni organ. Prema stavu 2. istog člana, osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva.
25. Što se tiče ispunjenosti ovih uslova, Sud najpre naglašava da je podnositeljka zahteva ovlašćena strana koja osporava akt javnog organa, odnosno presudu [ARJ. UZVP. br. 137/21] Vrhovnog suda od 10. marta 2022. godine, nakon što je iscrpela sva zakonom određena pravna sredstva.
26. Međutim, Sud, takođe, naglašava da se prema članu 49. (Rokovi) Zakona, zahtev mora podneti u roku od četiri (4) meseca. Rok počinje da teče od dana kada je podnosiocu zahteva uručena sudska odluka. Ovaj zahtev je utvrđen i tačkom (c) stava (1) pravila 39. (Kriterijum o prihvatljivosti) Poslovníka, kojom je utvrđeno da se zahtev podnosi u roku od četiri (4) meseca od dana kada je odluka povodom poslednjeg pravnog sredstva uručena podnosiocu zahteva.
27. U okolnostima konkretnog slučaja, Sud podseća da podnositeljka zahteva osporava presudu [ARJ. UZVP. br. 137/2021] Vrhovnog suda od 20. decembra 2021. godine, koju je primila 14. marta 2022. godine. Podnositeljka je podnela svoj zahtev Sudu dana 10. marta 2023. godine. Shodno tome, Sud utvrđuje da je zahtev podnositeljke podnet nakon isteka zakonskog roka od 4 (četiri) meseca propisanog Zakonom i Poslovníkom i da je samim tim neprihvatljiv za razmatranje.
28. Međutim, Sud podseća da podnositeljka zahteva tvrdi da nije podnela zahtev Sudu u vremenskom roku propisanom članom 49. Zakona, zbog bolesti COVID-19. Podnositeljka zahteva tvrdi da je podnela zahtev u roku od 1 (jedne) godine, kako je propisano članom 50. Zakona, te stoga traži da se rok vrati u pređašnje stanje.
29. Povodom zahteva podnositeljke za vraćanje roka u pređašnje stanje, Sud najpre podseća na sadržaj člana 50. (Povraćaj u pređašnje stanje) Zakona, kojim je utvrđeno sledeće:

“Ukoliko podnosilac nije bio u mogućnosti da podnese podnesak u predviđenom roku bez svoje krivice, Ustavni sud je dužan da, na osnovu podneska podnosioca, isti vrati u pređašnje stanje. Podnosilac je dužan da podnese podnesak o povraćaju u pređašnje stanje u roku od petnaest (15) dana, od dana kada je prestao razlog propuštanja i ujedno je dužan da obrazloži svoj zahtev. Povraćaj u pređašnje stanje nije dozvoljen ukoliko je prošla godina ili više od dana proteka roka određenog ovim zakonom”.
30. Na osnovu sadržaja člana 50. Zakona, da bi zahtev za vraćanje u pređašnje stanje bio usvojen, moraju se ispuniti sledeći uslovi: (i) podnosilac zahteva treba da dokaže da bez svoje krivice nije bio u mogućnosti da podnese zahtev u predviđenom roku, odnosno u roku od četiri (4) meseca propisanom u članu 49. Zakona; (ii) podnosilac zahteva je dužan da podnese zahtev za vraćanje u pređašnje stanje u roku od petnaest (15) od otklanjanja

prepreke; (iii) podnosilac zahteva je dužan da obrazloži svoj zahtev; (iv) nije prošlo godinu dana ili više od dana proteka roka određenog Zakonom za podnošenje zahteva Sudu. Ovi uslovi moraju biti ispunjeni kumulativno.

31. U okolnostima konkretnog slučaja, podnositeljka zahteva svoje kašnjenje sa podnošenjem zahteva opravdava zdravstvenim razlozima, a uz zahtev je priložila lekarski izveštaj. Sud primećuje da se tim izveštajem dokazuje da je kod punomoćnika podnositeljke zahteva, advokata Zef Berisha, dana 11. marta 2021. godine, dijagnostifikovan COVID-19, dok je presuda Vrhovnog suda doneta posle 9 (devet) meseci, odnosno 20. decembra 2021. godine. Sud ocenjuje da u konkretnom slučaju, podnositeljka zahteva nije uspela da dokaže da bez svoje krivice nije bila u mogućnosti da podnese zahtev u predviđenom roku. Shodno tome, Sud utvrđuje da nije ispunjen prvi zakonski kriterijum za vraćanje u pređašnje stanje.
32. S obzirom na to da gore navedeni kriterijumi moraju biti ispunjeni kumulativno, Sud ocenjuje da budući da nije ispunjen prvi kriterijum, dalje razmatranje nije potrebno. Sud utvrđuje da u konkretnom slučaju nisu ispunjeni zakonski kriterijumi za vraćanje roka u pređašnje stanje, kako je utvrđeno članom 50. Zakona.
33. Sud podseća da je svrha zakonskog roka od 4 (četiri) meseca, prema članu 49. Zakona i pravilu 39 (1) (c) Poslovnika, ta da promovira pravnu sigurnost, tako što će osigurati da predmeti koji pokreću ustavna pitanja budu rešeni u razumnom roku i da ranije odluke ne budu kontinuirano predmet osporavanja (vidi, između ostalog, slučajeve Suda KI48/21, podnosilac *Xhavit R. Sadrija*, rešenje o neprihvatljivosti od 30. juna 2021. godine, stav 44; i KI45/21, podnosilac *Samedin Bytyqi*, rešenje o neprihvatljivosti od 20. maja 2021. godine, stav 35; vidi, takođe, između ostalog, predmet ESLJP-a *Mocanu i drugi protiv Rumunije*, br. 10865/09, 45886/07 i 32431/08, od 17. septembra 2014. godine, stav 258).
34. U zaključku, iz napred izloženih razloga, Sud utvrđuje (i) da zahtev ne ispunjava uslove propisane članom 50. Zakona za vraćanje u pređašnje stanje; i kao rezultat toga (ii) zahtev nije podnet u zakonskom roku određenom članom 49. Zakona i pravilom 39 (1) (c) Poslovnika i shodno tome, Sud ne može da razmatra meritum slučaja, odnosno da li su osporenim presudom povređena ustavna prava podnositeljke zahteva.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.7 Ustava, članovima 27. i 49. Zakona i u skladu sa pravilima 39 (1) (c), 42. i 57. Poslovnika, dana 25. maja 2023. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA ODBIJE zahtev podnositeljke za vraćanje u pređašnje stanje u odnosu na rok za podnošenje zahteva Ustavnom sudu;
- II. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- I. DA DOSTAVI ovo rešenje stranama;
- II. DA OBJAVI ovo rešenje u Službenom listu, u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- III. Ovo rešenje stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Bajram Ljatifi

Predsednica Ustavnog suda

Gresa Caka-Nimani